

Ocena potencjału leczniczego soleckich wód siarkowych w okresie od 1837 do 1914

Marta Brożyna

Streszczenie

W XIX w. i na początku XX w. balneologia stanowiła jedną z głównych dziedzin medycyny - nie znano jeszcze antybiotyków, a dostępne środki farmakologiczne tylko w niewielkim stopniu wspomagały balneoterapię. W ówczesnych czasopismach lekarskich solecka woda siarkowa przedstawiana była jako najsilniejsza woda siarczano-słona (np. „Gazeta Lekarska” 1884, nr 16). Uważano, iż składnikami odpowiedzialnymi za jej wpływ na poprawę stanu zdrowia były: siarka, chlorek sodu oraz jod i brom. Woda solecka używana była wewnętrznie (krenoterapia) oraz zewnętrznie w postaci kąpieli, natrysków, okładów. Woda ta miała szerokie spektrum zastosowania. Wykorzystywano ją m.in. w leczeniu schorzeń reumatycznych, nerwowych, dermatologicznych oraz w gruźlicy węzłów chłonnych. W pracy dokonano analizy potencjału leczniczego soleckiej wody siarkowej w okresie od 1837 r. do 1914 r. Bazując na wykonanych wówczas ekspertyzach badawczych wód siarkowych, sprawozdaniach lekarzy zdrojowych, licznych materiałach źródłowych, oceniono właściwości lecznicze soleckiej wody siarkowej. Ponadto porównano jej efektywność terapeutyczną z wodą siarkową z sąsiedniego Buska oraz z wodami o innych właściwościach (solankami, gorzkimi, żelazistymi).

Oceniono także otoczenie soleckiego źródła – zbadano różne czynniki zewnętrzne mogące mieć wpływ na dynamikę rozwoju uzdrowiska: czynniki społeczno – kulturowe, stan infrastruktury innych uzdrowisk, ceny kuracji w poszczególnych zakładach, stan prawny.

W celu realizacji założeń pracy dokonano obszernej kwerendy w zasobach bibliotek i archiwów (tj. m.in. w Dziale Zbiorów Specjalnych Głównej Biblioteki Lekarskiej im. Stanisława Konopki w Warszawie, w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, Bibliotece Narodowej w Warszawie, w Archiwum Państwowym w Kielcach, Archiwum Akt Nowych w Warszawie czy archiwum zakładowym w uzdrowisku Solec-Zdrój).

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że w analizowanych latach: od 1837 do 1914 solecka woda siarkowa była skuteczna w leczeniu chorób reumatycznych, nerwowych, kobiecych, w dermatozach, ale także w chorobach bakteryjnych tj. gruźlica węzłów

chlonych i kiła. W pracy przedstawiono także studium przypadku postępowania terapeutycznego (ang. case study), które dostarczyło szczegółowych informacji na temat prowadzonych ówczesnie kuracji (z ilością ordynowanej wody, czasem trwania kąpieli, długością kuracji, zalecaną dietą). W dalszej kolejności porównano efektywność leczenia wybranych chorób w Solcu i Busku, wykazując, iż solecka woda mineralna częściej przyczyniała się do poprawy stanu zdrowia kuracjuszy. Solecka woda siarkowa postrzegana była wówczas jako ważny środek leczniczy, przewyższający skutecznością leczenia inne źródła.

Dokonana ocena potencjału leczniczego soleckiego źródła rozumiana jako wypadkowa właściwości leczniczych tutejszej wody oraz stopnia jej wykorzystania (którą determinowało wiele omówionych w pracy czynników) pokazała jednak, iż zasób możliwości soleckiego źródła w badanym czasie nie był w pełni wykorzystywany.

słowa kluczowe: balneoterapia, wody siarkowe, Solec-Zdrój, historia